

Werken in een Amerikaanse plattelandsbibliotheek (deel IV)

‘De bibliothecaris is een

Marjolein Lolkema werkte jarenlang in dorpsbibliotheeken in Nederland (Zwartewaterland en Urk). Bijna vijf jaar geleden emigreerde ze naar de Verenigde Staten. Sinds de emigratie werkt ze in een kleine bibliotheek in Garden Valley, een dorpje in de staat Idaho. Deel I las u in Bibliotheekblad 10-2020, deel II in nummer 6-2021 en deel III in nummer 2-2022. In deze aflevering maakt ze zich grote zorgen over *House Bill 666*, een wet die bibliotheekmedewerkers tot criminelen maakt.

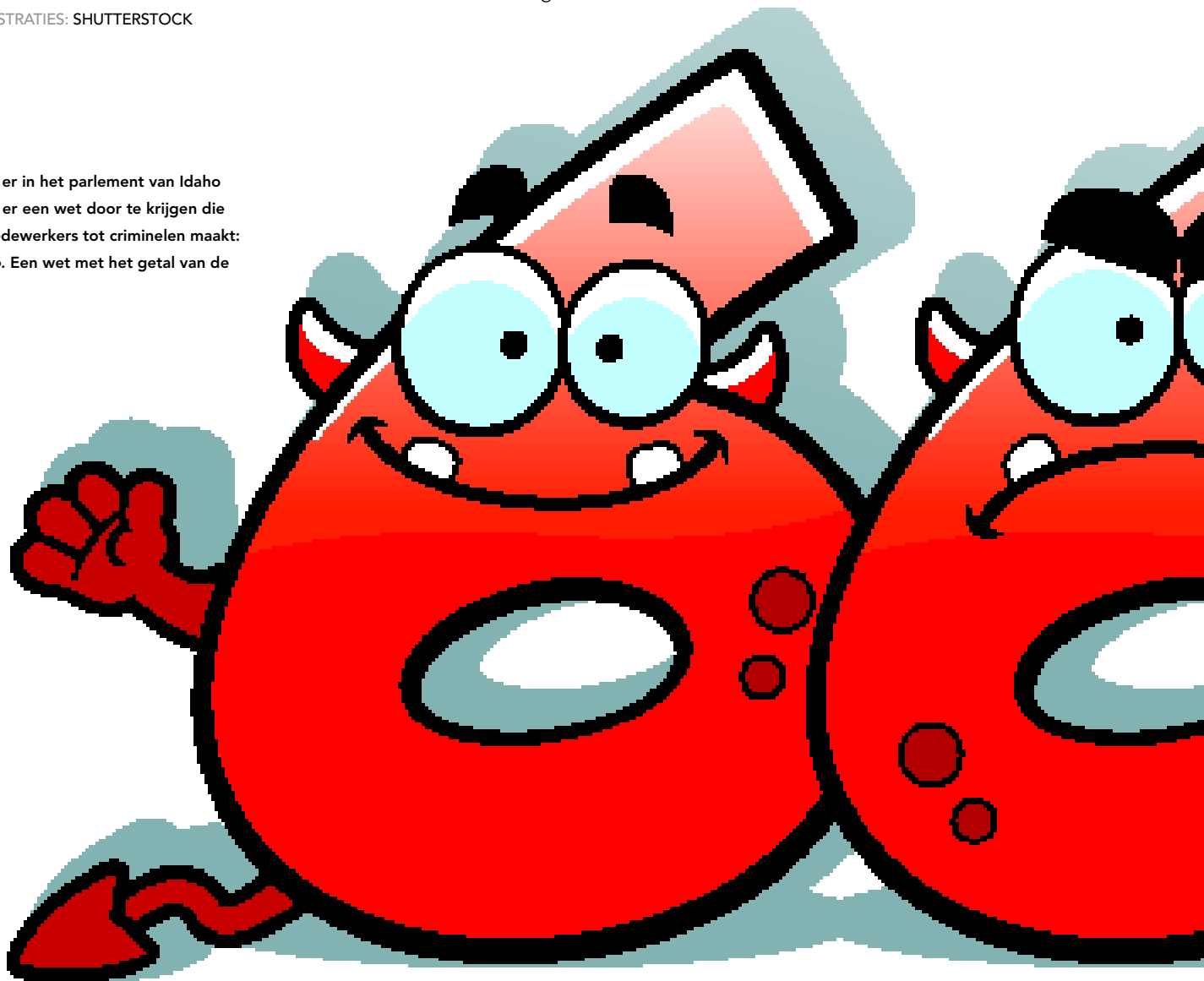
TEKST: MARJOLEIN LOLKEMA

FOTO'S / ILLUSTRATIES: SHUTTERSTOCK

Censuur of collectiebeleid?

Mijn eerste baan in de bibliotheekwereld was bij een plattelandsbibliotheek op Urk. Een zeer conservatieve omgeving. Er zijn mensen die conservatief gelijk stellen aan 'benauwend'. Zo heb ik het daar niet ervaren. Een hechte gemeenschap, zo zou ik het liever omschrijven. Ik herinner me dat collega-bibliothecarissen graag de discussie met ons aangingen met betrekking tot het collectiebeleid. Dat in deze bibliotheek de boeken gelabeld werden met een extra groen bandje om aan te duiden dat het boek van een christelijke uitgeverij afkomstig was, werd gelijkgesteld aan het plegen van censuur. Nu moet ik daar wel eens om lachen. Met de huidige cancelcultuur is censuur aan de orde van de dag. Ik zie het ook hier in Amerika. Bibliothecarissen willen hier

Dit jaar wordt er in het parlement van Idaho gestreden om er een wet door te krijgen die bibliotheekmedewerkers tot criminelen maakt: *House Bill 666*. Een wet met het getal van de duivel.

criminele duivel!

niets weten van censuur, maar op dit moment is er een discussie gaande (eigenlijk geen discussie, meer een advies waar tegenargumenten niet welkom zijn) over het boek *The Boy in the Striped Pyjamas* van John Boyne (vertaald als *De jongen in de gestreepte pyjama*). Het advies is het boek uit de collectie te verwijderen en de opvolger van het boek niet aan te schaffen, omdat het kinderen een verkeerd beeld geeft over de Holocaust. Mijn vraag: is dit censuur of collectiebeleid?

Idaho is een Republikeinse staat. Ze lopen niet voorop in de conservatieve wereld, maar zijn trouwe volgers. Voornamelijk van alles wat er in Texas gebeurt. Vraag iemand uit Idaho waar ze een hekel aan hebben, dan zullen ze vrijwel meteen antwoorden: 'te veel overheidsbemoeienis'. *Independence Day* is hier een van

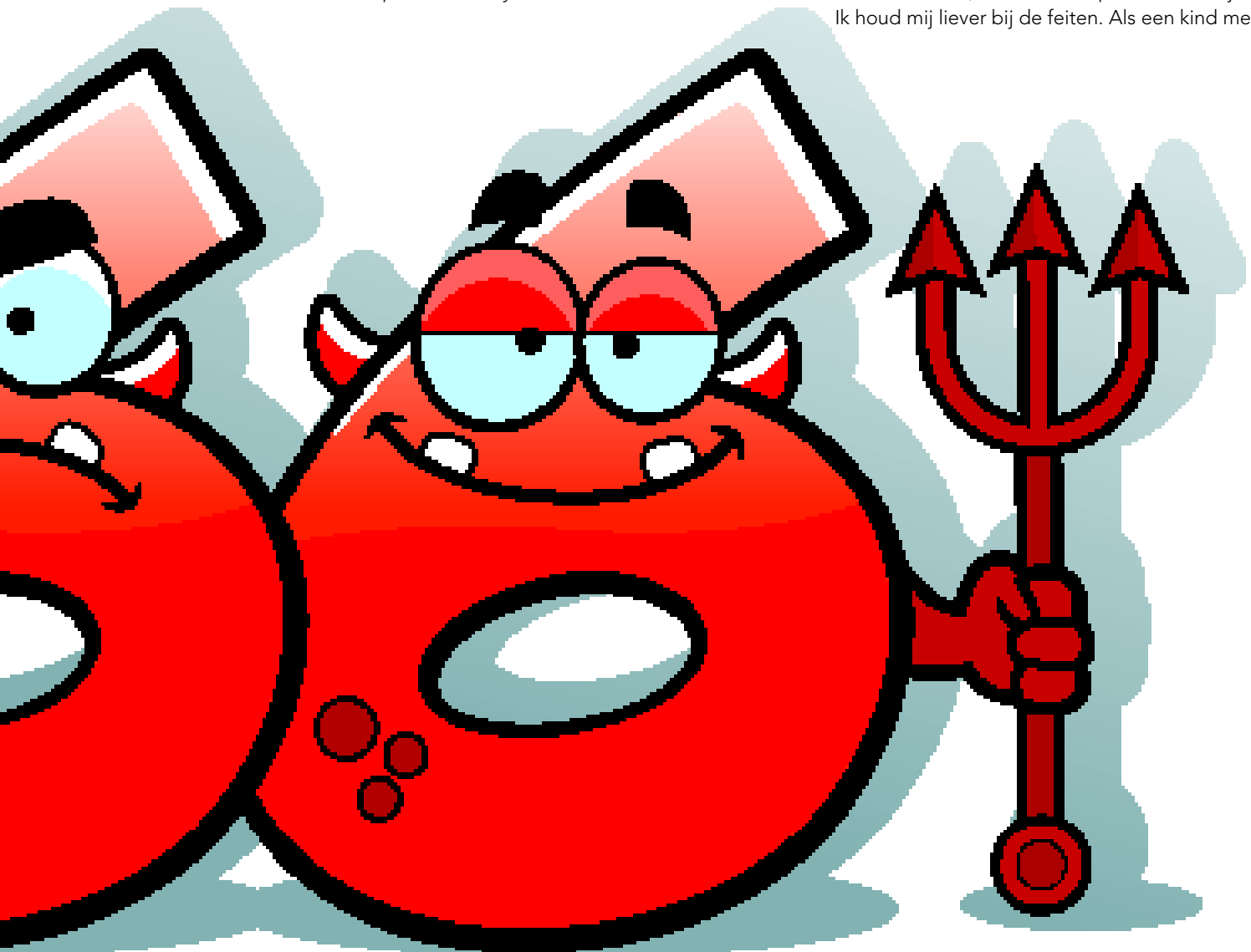
de meest belangrijke feestdagen. Het vieren van de vrijheid. Ze zingen gedurende het jaar, bij elke gelegenheid (van een schoolvoetbalwedstrijd tot een seniorendiner) het volkslied en kicken op het stukje tekst '*Land of the Free*'.

Als bibliothecaris kreeg ik ineens te verduren wat die vrijheid betekent. En het maakte me enorm angstig. Machteloos, boos en beschaamd. Wat betekende die vrijheid als het alleen om vrijheid van een groep gaat, maar niet om vrijheid van iedereen?

Extreemrechts

In de staat Idaho zijn diverse extreemrechtse groeperingen. Alhoewel een vriendin van mij claimt dat ik deze groepen niet extreemrechts moet noemen, want dat zou polariserend zijn.

Ik houd mij liever bij de feiten. Als een kind mee-

Amerikanen zingen gedurende het jaar, bij elke gelegenheid (van een schoolvoetbalwedstrijd tot een seniorendiner) het volkslied en 'kicken' op het stukje tekst *Land of the Free*. Als bibliothecaris kreeg ik ineens te verduren wat die vrijheid betekent. En het maakte me enorm angstig.

doet aan een STEAM-activiteit (science, technology, engineering, art and math, red.) in de bibliotheek, een pannenkoek print in de vorm van een nazi-kruis en de moeder later zegt dat het totaal onschuldig is, dan denk ik er het mijne van. Polariserend of niet. Trump is nog steeds mateloos populair in Idaho. Veel dorpsgenoten adoreren Trump alsof hij God zelf is. Sinds de pandemie en de Capitool-rellen zijn de extreemrechtse groeperingen nog verder in opkomst gekomen. Niemand hier schaamt zich er meer voor dat ze het extreemrechtse gedachtegoed geweldig vinden. De federale overheid zijn boeven, de overheid in zijn algemeenheid is een criminele organisatie. Wetten zijn een inbreuk op het recht op vrijheid en zouden er niet moeten zijn. Als het ze uitkomt. Want tegelijkertijd willen deze groepen bewerkstelligen dat de staat Idaho een theocratie wordt, dat heel Amerika een theocratie wordt, met God aan de macht, Donald Trump. De Bijbel moet wet worden. En dan natuurlijk de Bijbel zoals zij die willen interpreteren.

House Bill 666

Dit jaar werd er niet alleen een wetsvoorstel ingediend dat abortus verbiedt en geld beschikbaar stelt aan degenen die hun medeburgers verklikken, maar ook werd er gestreden om een wet die bibliotheekmedewerkers tot criminelen maakt, House Bill 666. Toen ik de eerste keer over dit wetsvoorstel hoorde, dacht ik dat het een grap was. Dat bedenkt je toch niet, *House Bill 666*. Een wet met het getal van de duivel. Maar al snel kwam ik erachter dat het bloedserieus was. Onder druk van extreem-

rechtse groepen hadden de 'lawmakers' (wetgevers, zij bereiden in het Huis van Afgevaardigden (de Amerikaanse Tweede Kamer) de wetten voor, de senaat (Eerste Kamer), moet deze wetten dan afwijzen of aannemen) een voorstel gemaakt voor een wet die bepaalde dat bibliotheekmedewerkers die zich schuldig maakten aan het distribueren en beschikbaar stellen van obscene materialen, veroordeeld kunnen worden tot een jaar gevangenisstraf plus 1000 dollar boete.

De leden van het Huis van Afgevaardigden van Idaho begonnen ook gelijk een onderzoek in bibliotheken. In welke bibliotheken waren er obscene boeken die gevaarlijk waren voor kinderen en jongeren. Er ging een lijst rond. Een lijst die je standaard vindt bij extreemrechtse probleemzoekers. Een van de boeken die doelwit werden van deze groep was het boek *'The Perks of Being a Wallflower'* geschreven door Stephen Chbosky (in het Nederlands vertaald als *'De belevenissen van een muurbloempje'*). Het boek is op veel Amerikaanse scholen verboden in verband met een controversiële inhoud, maar jongeren kunnen het boek nog steeds lezen via de openbare bibliotheken.

Verzet

Gelukkig kwam er groot verzet tegen House Bill 666. Bibliotheekmedewerkers, maar ook ouders van kinderen die naar de bibliotheek gaan, schreven brieven aan hun volksvertegenwoordigers. Anderen gebruikten de telefoon om persoonlijk bij een volksvertegenwoordiger te ageren tegen dit voorstel. De strekking was: wanneer is een boek, een dvd, een audioboek, een e-book

Trump is nog steeds mateloos populair in Idaho. Veel dorpsgenoten adoreren Trump alsof hij God zelf is. Sinds de pandemie en de Capitool-rellen zijn de extreemrechtse groeperingen nog verder in opkomst gekomen.

obsceen? Neem de Bijbel, mag dit boek dan nog wel in een bibliotheek in de collectie staan? Wat als een kind Psalmen of de Hoogliederen leest. Wie bepaalt wat mag en niet mag. Als je minder overheidsbemoeienis wilt, waarom dan wel overheidsbemoeienis bij de opvoeding van je eigen en andermans kinderen?

Critical Race Theory

Tegelijkertijd met het voorstel voor House Bill 666 kwam er ook een voorstel om scholen te verbieden les te geven over de *Critical Race Theory*. Alhoewel niemand precies weet wat deze theorie inhoudt, zij wordt door extreemrechts graag gebruikt als munitie om leerkrachten in een kwaad daglicht te stellen. Voor Idaho kwam het erop neer dat de staat wil verbieden dat leerlingen les krijgen over wat de indianen is aangedaan (in Amerika is het *not done* om te spreken over indianen, het zijn *Native Americans*, of *Native Tribes*, maar ik ken geen goed Nederlands woord voor dit) of dat ze les krijgen over de geschiedenis van Afro-Amerikanen. De witte mens is alleen goed geweest (er zijn zelfs volksvertegenwoordigers die laten doorschemeren dat slavernij wenselijk is). Wat doe je als bibliothecaris als je te maken krijgt met deze uitdagingen. Je praat erover met collega's toch? Je wilt weten hoe andere bibliotheekmedewerkers hiermee omgaan. Stel dat de House Bill 666 wordt aangenomen, hoe voorkom je dat je wordt opgepakt en naar een gevangenis wordt gestuurd?

E-mailgroep

Sinds ik in Idaho in een bibliotheek werk, zit ik bij een e-mail-

groep van collega-bibliothecarissen die verspreid werken in heel Idaho. We discussiëren over van alles. Welke knutselwerkjes kun je goed bij *Story Time* gebruiken. Er is een groep tieners in een bibliotheek die zich misdragen, hoe kun je het beste met ze omgaan. Een bibliotheeklid wil naar de publieke omroep kijken in de bibliotheek, hoe zit het met uitzendrechten – mag je dit doen. Dat soort vragen. Van alles en nog wat. Heel leerzaam vond ik het altijd. Er zaten echt goede discussies tussen ...

Totdat een collega de volgende vraag stelde: 'Ik doe de aanschaf van dvd's in onze bibliotheek. Nu de *House Bill 666* eraan zit te komen, ben ik van plan om alleen nog dvd's aan te schaffen die onder de categorie G vallen (*General Audiences. This program is designed to be appropriate for all ages*). Alle andere dvd's ben ik van plan te saneren, om te voorkomen dat kinderen en jongeren deze dvd's via de bibliotheek beschikbaar krijgen. Wat gaan jullie doen.'

Censuur

Ik was een van de bibliothecarissen die reageerde. Mijn reactie: 'Ik ben van mening dat je dan meegaat in de censuur. Ik ben, als bibliotheekmedewerker, niet van plan om de opvoeding van kinderen die niet de mijne zijn op mij te nemen. Ik ben van mening dat het de ouders, de verzorgers, zijn die hun kinderen zelf moeten begeleiden. Dit betekent dat, indien deze wet aangenomen wordt, kinderen tot 18 jaar (totdat ze meerderjarig zijn en de wet niet meer geldt) altijd onder begeleiding van een ouder of verzorger in de bibliotheek moeten zijn. Om te voorkomen dat zij in aanraking komen met materialen die door een ouder of verzorger

De staat Idaho wil verbieden dat leerlingen les krijgen over wat de African Americans en Native Americans is aangedaan. Op de foto: een meisje voert een rituele dans uit tijdens het jaarlijkse Julyamsh Powwow festival in Coeur d'Alene, Idaho.

ongeschikt worden geacht (wat in dat geval betekent dat *House Bill 666* in werking treedt).'

Niemand weet hoe onze discussie in de openbaarheid kwam. Was het een bibliotheekmedewerker die het oké vindt dat de wet erdoor komt en hulp heeft gezocht. Of was het iemand van het Huis van Afgevaardigden die zich heeft voorgedaan als bibliothecaris. Of was het een buitenstaander die zich heeft voorgedaan als een bibliothecaris uit Idaho. Niemand die het weet. Maar al gauw ontving iedereen die in deze groep had gereageerd in deze discussie een dreigende e-mail. In verband met de Wet op openbaarheid moesten we binnen drie dagen al onze correspondentie over *House Bill 666* aan ondergetekende toesturen. De aanvrager was een man die woont aan de andere kant van het land. Ik zal netjes blijven en zijn gegevens niet openbaar maken. Ik had geen idee of hij dit werkelijk mocht aanvragen. En al snel ging de discussie hier dan ook over. Wie had een e-mail ontvangen, hoe moest je hierop reageren. Ik vroeg het een van mijn collega's en zij reageerde meteen met: 'Niet reageren, het is een *scam*, het is eerder gebeurd.' En toen maakte ik een grote fout. Ik waarschuwde de anderen dat mij was verteld dat het om een *scam* gaat. Anderen reageerden dat we wel verplicht zouden zijn om hem te geven wat hij wilde en dat het zeker niet om een *scam* ging. Doordat ik daar weer onzeker van werd, gaf ik aan de anderen door de beste man zeer serieus te nemen, dat het niet om een *scam* zou gaan.

Idaho Intellectual Freedom Committee

Een dag later kreeg ik bericht van het *Idaho Intellectual Freedom*

Committee. Met de vraag of ik van de desbetreffende man een e-mail had ontvangen, en in dat geval, of ik hen wilde contacteren. Van hen kreeg ik het verzoek de informatie niet aan hem te geven, om zo veel mogelijk bibliotheekmensen te beschermen. De man staat bekend als 'de bonte hond'. Hij gaat van staat tot staat en valt bibliotheekmensen lastig. Provoceert bibliotheekmedewerkers, zet filmpjes online, zet persoonlijke gegevens van bibliotheekpersoneel online in de hoop dat protestgroepen bij hun huis gaan demonstreren. Mijn bazin had inmiddels het verzoek aan een advocaat doorgegeven.

Weer een dag later was er voor iedereen die erbij betrokken was een *Zoom meeting* georganiseerd. Er werden geen opnames gemaakt van de *Zoom meeting*, zodat iedereen in vrijheid kon spreken. Daar werd duidelijk dat een van de medewerkers uit een kleine bibliotheek, zonder advocaat, alle informatie had verstuurd. Dat bleek ook al snel. Want een paar dagen later kwam er een nieuwe e-mail van hem bij mij. Ik moest nu niet alleen mijn werk-e-mails aan hem geven, maar ook alle privé-e-mails, want wie weet had ik het wel over hem gehad in mijn privé-e-mails. Als bewijs voerde hij aan dat ik hem een *scam* had genoemd.

Mijn advocaat weigerde. Zij had allerlei jurisprudentie die zijn verzoek tegensprak. Zijn reactie? Nu wilde hij alles. Alle werk-e-mails die ik had verzonden sinds het wetsvoorstel was ingediend, al mijn privé-e-mails, welke aankopen ik voor de bibliotheek had gedaan in die periode, welke aankopen ik zelf had gekocht voor de bibliotheek en die de bibliotheek mij had vergoed, en mijn telefoon, zodat hij mijn telefoon kon doorzoeken op informatie.

Dit was voor ons het moment om heel erg te twifelen om nog langer in Amerika te blijven. Als iemand zo'n haat toont, als er zulke wetten worden ingebracht die ervoor zorgen dat mensen je als een crimineel behandelen, als anderen de dupe kunnen worden van dingen die jij zegt, jij meent (ik voelde me beschaamd naar mijn bazin, mijn collega's, mijn echtgenoot), waarom dan nog blijven. Ik voelde me totaal hopeloos, machteloos. Maar mijn bazin zei: 'Ben je gek! Je blijft hier! Wat er ook gebeurt, wij vechten tot het einde voor je. Hij krijgt niets.'

American Library Association

En niet alleen mijn bazin gaf me support. *Het Idaho Intellectual Freedom Committee* nam meteen contact op met de ALA (*American Library Association*). En de *legislative librarian* van Idaho (de bibliothecaris die bibliotheekpersoneel vertegenwoordigt in de lobby bij de wetgevers) nam meteen contact op en gaf aan dat ook zij voor mij zouden vechten.

De ALA gaf informatie over de man. Duidelijk was wel dat ik gevaar liep voor *doxing*¹ en voor *exposing*; mij te kijk zetten op zijn kanalen. Maar ze hadden ook een duidelijk antwoord. Vecht agressief terug. Zet je advocaat aan het werk, en heb je geen advocaat, zorg dat je er een krijgt. Tot dusver had hij alleen nog grote bibliotheken aangevallen. Bibliotheken die standaard een eigen advocaat hebben. In Idaho test hij nu blijkbaar de kleine bibliotheken waar de meesten geen eigen advocaat hebben. Ik ben dankbaar dat onze kleine bibliotheek al een tijd geleden heeft geïnvesteerd in een advocaat. 'Het is duur, maar belangrijk', zei mijn bazin erover. Op dit moment van schrijven heb ik geen idee hoe de stand van zaken is. De advocaat heeft het helemaal overgenomen. Ze heeft hem wel om de oren geslagen dat zijn verzoek om mijn privé-e-mails, mijn telefoon en zo nog heel wat van zijn verzoeken juridisch niet mogelijk zijn. Als hij nog steeds mijn werk-e-mails over het onderwerp 666 wil, dan moet hij daarvoor haar eerst betalen, omdat zij de info moet verzamelen en moet zwartmaken wat hij juridisch niet mag zien. Hij mag geen e-mails meer aan mij verzenden met verdere verzoeken, omdat ik niet de *custodian of information* ben.

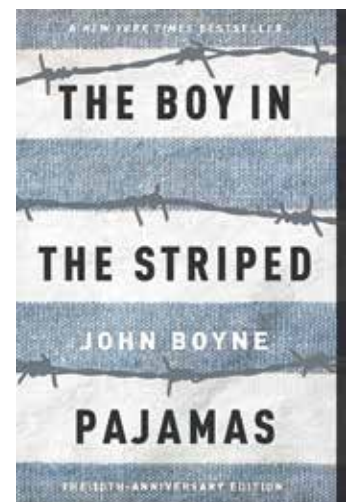
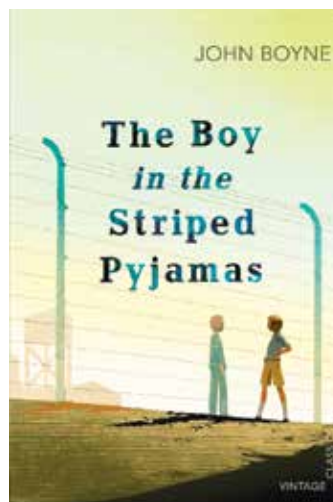
Obscene materialen

House Bill 666? Vrijdag 25 maart was de laatste dag dat de wetgevers het voorstel konden pushen naar de senaat. De senaat had er geen interesse in, maar maakte een deal met de wetgevers: zij mogen een commissie vormen die onderzoek gaat doen in bibliotheken naar welke obscene materialen te vinden zijn in de collecties, en dan gaat de 666 voor een jaar in een lade. De wetgevers hebben aan onze *legislative librarian* al laten weten dat ze over een jaar absoluut het voorstel opnieuw gaan inbrengen. Ik merk dat ik niet meer meedoe aan de discussies in onze groep. Mijn angst is nog te groot dat iemand weer iets ziet wat hij of zij niet leuk vindt. Ik weet dat het een inperking is, maar ik ben geen heldin. Ik ben gewoon maar ik. Blijven we hier. Ja, dat willen we toch wel erg graag. Want ondanks dat er griezelige mensen hier zijn, zijn er ook zo veel geweldige mensen. De support die je hier krijgt is geweldig, hartverwarmend. Mijn collega's zijn allemaal lieverds, enthousiaste bibliotheekmedewerkers, met ongeacht hun politieke achtergrond hart voor de zaak. We hebben hier lieve vrienden en genieten van de omgeving waarin we wonen. We zullen dan ook wel zien waar het schip strandt.

Beter ons richten op de leuke dingen van het werk. Een *Toddler Prom Dance*, de voorbereidingen voor het *Summer Reading Program*, *Lego Club*, *Kids Movie* ... Zal ik de film 'Turning Red' van Disney laten zien of niet?

Naschrift

1. *Doxing* is de handeling waarbij identificerende informatie over iemand online wordt onthuld, zoals zijn of haar echte naam, woonadres, werkplek, telefoon, financiële en andere persoonlijke informatie. Die informatie wordt dan openbaar gemaakt – zonder toestemming van het slachtoffer. In Idaho is *doxing* niet illegaal. Wetgevers zijn er wel mee bezig. Zij zien ook dat dit de democratie tegenwerkt, maar voorlopig is er geen wet die *doxing* en *exposing* verbiedt. Wat opmerkelijk is omdat de privacy hier zo belangrijk wordt gevonden.

Censuur of collectiebeleid? Het advies is het boek *The Boy in the Striped Pyjamas* uit de collectie te verwijderen en de opvolger van het boek niet aan te schaffen, omdat het kinderen een verkeerd beeld zou geven over de holocaust ...